

Asemakaavamuutosalueen nro 8585 eliöstö- ja biotooppiselvitys

Tampereen kaupunki
Kaupunkiympäristön suunnittelu
Asemakaavoitus
28.2.2018

1. Johdanto

Asemakaavamuutosalue nro 8585 (**liitekartta**) koostuu sekä liikenne-, virkistys- ja teollisuusalueista. Kaavamuutoksen tarkoituksena on muuttaa alue asuinalueeksi. Siihen on perusteena teollisuusalueen saavutettavuuden huonontuminen sitten 1970-luvun, jolloin alue perustettiin entisille pelloille ja metsään. Toisena perusteena on teollisuuden aiheuttama häiriö viereisille asuinalueille. Alueen teollisuustontit ovat yksityisessä omistuksessa, muu osa selvitysalueetta on kaupungin omistamaa.

Asemakaavamuutosalue sijaitsee noin 7 kilometriä länsi-luoteeseen Tampereen keskustasta. Alue sijaitsee Lamminpään kaupunginosassa, rajautuen lännessä Lamminpään vanhaan pientaloalueeseen ja idässä Paasikiventiehen. Kaavamuutosalue on pinta-alaltaan noin 13 ha, pituutta sillä on Paasikiventien suuntaisesti lähes kilometri ja leveimmillään se on noin 230 metriä, kaupungin omistaman kerrostalotontin kohdalla. Teollisuuskorttelin Lamminpää-2077 tonteilla on voimassa 14.6.1968 vahvistettu pienteollisuusalueen asemakaava nro. 2795, jonka pohjoisosa ja itälaita on osoitettu puistoalueiksi. Vuokratalojen korttelissa 2024-10 on voimassa asemakaava nro. 3575 ja Myllypuron katualueella on voimassa asemakaava 6209.

2. Aineisto ja menetelmät

Asemakaavamuutoskohteelta kasvisto- / kasvillisuus- ja avainbiotooppiselvitys on eri rajauksella kuin liito-oravaselvitys, liito-oravien (*Pteromys volans*) kulkuyhteyksien tarkastelun vuoksi (**liitekartta**). Kasvistoselvityksessä pitäydettiin tiukasti Tampereen puolella rajaa, eikä sitä ulotettu Suonsivunkadun länsipuolelle, kaavamuutosalueeseen kuuluvalla, kaupungin omistamalle kerrostalotontille, kun puolestaan liito-oravaselvityksessä liito-oravatilanne inventoitiin Ylöjärven puolelle asti. Kasvistoselvitysalueen pinta-ala on 11,6 ha. Liito-oravaselvitysalueen pinta-ala on noin 14,9 ha. Kasviston ja avainbiotooppien selvitysten maastoinventoinnit tehtiin 21.8.2017. Samalla haettiin merkkejä liito-oravan elämisestä alueella etsimällä lajin jättämiä ulostepapanoita puiden tyviltä sekä potentiaalisia pesäpaikkoja. Inventoinnin yhteydessä tarkasteltiin myös linnustoa. Kasviston ja avainbiotooppien inventoimiseksi alue kuljettiin läpi riittävän tiheästi, jotta alueen arvoista saatiin kattava kuva. Havainnot tallennettiin gps-tallennuslaitteella ja osittain paperikartoille. Luontoarvojen suhteen myös Tampereen kaupungin Oracle-tietokanta käytiin läpi, mutta siellä ei ollut selvitysalueelta tallennettuja tietoja. Lisäksi tähän työhön on saatu tietoja Tampereen kaupungin Kiinteistötoimen metsäkuviotietokannasta.

Kaavamuutosalueen hyönteislajistoa ei tässä yhteydessä kartoitettu eikä alueelta ole tiedossa satunnaisiakaan havaintoja hyönteistöstä. Hyönteisharrastus on Tampereella voimakasta Tampereen Hyönteistutkijain seuran taholta ja kantakaupungin hyönteistöltään potentiaaliset alueet on todennäköisesti jo arvioitu ja inventoitu melko kattavasti. Yleispätevästi voi todeta, että todennäköisesti parhaiten hyönteistölliset arvot tulevat otetuiksi huomioon avainbiotooppien säästämisen myötä.

3. Selvitysalueiden luonnonolosuhteista

Kasvisto- ja liito-oravaselvitysalueen rajausta poikkeaa myös hieman kaavamuutosalueesta. Selvitysalueiden ulkopuolelle rajattiin kaavamuutosalueen osia, joilta luonnonarvoja ei voitu olettaa löytyvät (esim kerrostaloalueen pihamaa).

Kasvisto/ kasvillisuus ja avainbiotoopit

Selvitysalueen kasvupaikkatyyppi vaihtuu pohjoisosan vuohenputkityypin lehdosta eteläosan mustikkatyyppin tuoreeseen kankaaseen. Näiden välisellä puistoalueella, teollisuusalueen ja Paasikiventien välissä, maasto on alavimmillaan ja vesi jopa seisoo eräin paikoin. Veden kulku on luultavasti estynyt aikoinaan Paasikiventien ja Pohjanmaan radan rakentamisen jälkeen pohjoispuoliselle Turvesuolle. Puistossa on vielä nähtävissä vanhan pellon ojituksia, mutta pellot ovat nyttemmin paikoin soistumassa uudelleen. Kosteikoissa kasvaa monia vedessä ja rantavyöhykkeillä kasvavia kasvilajeja mm. pullo- (*Carex rostrata*), jokapaikan- (*C. nigra*), harmaa- (*C. canescens*) ja tähtisara (*C. echinata*) sekä muista lajeista mm. korpikaisla (*Scirpus sylvatica*) ja jopa vedessä kasvavaa järvikortetta (*Equisetum fluviatile*) sekä vieraslajeista isosorsimoa (*Glyceria maxima*) ja jättipalsamia (*Impatiens glandulifera*). Jussinpuiston ja Paasikiventien välisellä puistokaistaleella on nähtävissä vielä vanhasta asuinpaikasta merkinä mm. portinpylväät ja koristekasvillisuutta kuten jättipalsamia ja kanadanpiiskua (*Solidago canadensis*). Selvitysalueelta ei havaittu mitään erityisen mainittavaa/ huomion arvoista kasviesiintymää, biotooppia tai lintulajia.

Kaavamuutosalueen pohjoisosa, Jussinpuisto, on kaupungin metsäkuviotietokannassa merkitty rauduskoivuvaltaiseksi (*Betula pendula*) metsäkuvioksi, jonka keski-ikä on viidenkymmenen vuoden paikkeilla. Talvella 2017 Jussinpuisto ja puistokaistale siitä kaakkoon harvennettiin koko matkalta. Jussinpuisto jäi lehtipuuvaltaiseksi metsäksi, jossa kasvaa rauduskoivun ohella harmaaleppää (*Alnus incana*) ja haapaa (*Populus tremula*) sekä muita vähäisempänä esiintyviä lajeja.

Liito-oravat

Liito-orava on silmällä pidettävä EU:n luontodirektiivin liitteiden II ja IV(a) laji, jota koskevat luonnonsuojelulain 39 §:n rauhoitussäännökset ja 49 §:n 1. momentin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentämiskielto. Lisäksi se on Suomen erityisvastuulaji. Vuonna 2015 laji siirrettiin luokasta vaarantunut uhanalainen (VU) luokkaan silmälläpidettävä (NT). Mutta Ilpo Hanski kertoo vuonna 2016 julkaistussa kirjassaan ”Liito-orava - biologia ja käyttäytyminen”, että siirto silmälläpidettäviin perustui puutteellisiin tietoihin kymmenen vuoden aikaisesta kannan kehityksestä ja että lajin kuuluisi yhä olla vaarantunut uhanalainen. Kannan taantuminen on valtakunnallisesti ollut yli 30 % kymmenen viime vuoden aikana.

Pohdittaessa lajin elinmahdollisuuksia tietyllä alueella olisi otettava huomioon biotoopiltaan sille soveliaat alueet kulkuväyliseen mahdollisimman ehyenä kokonaisuutena (pesäkolot, kulkureitit, ravintometsät ja – puusto ja levähdyspaikat), jotta populaation eri yksilöt elinympäristöineen eivät joutuisi liian eristyksiin muista ja poikasilla olisi mahdollisuus lähteä etsimään omia asuinsijojaan. Metsäisten alueiden yhtenäisyys on siis tärkeää liito-oravan populaation säilymisen kannalta. 50 - 60 metriä leveät aukeat alkavat olla lajin kulkemisen kannalta lähes esteitä ja maassa liikkeessaan se on kömpelö. Liito-orava ei

laskeudun maahan kuin pakosta, jos sen liito on jäänyt liian lyhyeksi tai joskus vapaaehtoisestikin, mutta tällöinkään se ei kaikkoo puusta muutamaa metriä kauemmaksi.

Kaavamuutosalueen ainoa huomioon otettava luontoarvo liittyy liito-oravan elinympäristöön ja kulkuyhteyksiin. Alueelta on liito-oravan jätöshavainto vuodelta 2013, Jussinpuistosta (**liitekartta**). Ennen harvennusta Jussinpuisto on ollut todennäköisesti potentiaalisempaa liito-oravan elinympäristöä. Tällä hetkellä biotoopiltaan liito-oravan elinympäristöksi soveltuvampaa, jopa hyvin soveltuvaa, on Jussinpuiston kohdalla, Ylöjärven puolella sekä vielä etempänä luoteessa, Vihattulassa, ennen Ravitietä, Vaasantien lounaispuolella. Ylöjärven puoleinen ”Jussinpuiston” osa olisi jopa liito-oravan pesimiseen hyvinkin otollista, jolloin Tampereen puolen runsas lehtipuusto toimisi lajin ravintolähteenä. Liito-oravan elinympäristöksi hyvin soveltuvaa biotooppia on myös Pilviraitin ja Vaasantien välisessä metsässä, jossa kasvaa järeää haapaa ja kuusta.

Vuoden 2016 Ramboll Oy:n tekemässä kantakaupungin liito-oravaselvityksessä ainoan Paasikiventien ylityspaikan on arvioitu sijoittuvan Jussinpuiston kohdalle, jossa se palvelisi liito-oravan kulkua laajemmassa mitassa Tohloppi-Lamminpäästä Ryydynpohja-Pohtola välillä. Vuoden 2017 tarkastelussa ylitys tästä kohtaan tuntui mahdottomalta, varsinkin kun tien varren puustoa oli talvella 2017 kaadettu. Näyttää siis siltä, että Tampereen puolella Paasikiventien ylitys ei onnistu millään kohdalla. Lähin tien ylitys on Ylöjärven puolella, jossa Paasikiventie jatkuu kantatie 65:na (Vaasantie). Tien ylityksen arvioitiin onnistuvan Ylöjärven Vihattulan paikkeilla, Ravi- ja Ilmarinjärventien kaakkoispuolella, mutta ei mitenkään erinomaisesti sielläkään. Toinen heikko ylityspaikka saattaa olla hieman kaakkoisempana, Aurinkokujan kohdalla. Ylöjärven puolella olevilta alueilta on hyviä kulkuyhteyksiä Lamminpään suuntaan.

Vuoden 2016 kantakaupungin liito-oravaselvityksessä oli merkitty liito-oravan laajempi kulkuyhteys kaavamuutosalueen länsipuolelle, omakotitaloalueelle, Jussinpuistosta Lamminpään ja Tohloppiin. Tämä saattaakin toimia, mutta toinen mahdollinen toimiva kulkuyhteys muodostunee alueen Paasikiventien puoleiselle sivulle, jossa on koko kaavamuutosalueen pituudella jatkuva puustoinen yhteys. Vaikka sitä harvennettiin vuoden 2017 talvella, on puusto vielä kulkuyhteyksunnossa. Alueen kaakkoisosasta kulkuyhteys jatkuu Myllypuronkadun risteyksen luoteispuolella, Ylöjärventien yli Lamminpään suuntaan ja/ tai risteyksen koillispuolella, Myllypuronkadun yli ja edelleen Epilänharjulle ja/ tai Epilänkadun ylitse Tohloppijärvelle. Pikkulammen ja Tohloppijärven rantamiltahan on aiemmilta vuosilta havaintoja liito-oravan pesimisestä. Kaavamuutosalueen kulkuyhteys on tärkeä säilyttää.

9. Yhteenveto ja kaavoituksessa huomioon otettavaa/ Johtopäätelmät

Selvitysalueilla ei havaittu kesän 2017 käynnillä mitään erityisen merkittävää tai huomion arvoista luontoarvoa. Ainoa huomion arvoinen asia on aiemmin tehty liito-oravan jätöshavainto alueelta ja siihen kiinteästi liittyvät potentiaaliset elinympäristöt Ylöjärven puolella sekä lajin kulkuyhteydet kaavamuutosalueen läpi Ylöjärven ja Tohlopin välillä, mitkä yhteydet ovat merkittäviä ja huomioon otettavia laajemmassa liito-oravaverkostossa.

Lähdeluettelo

Hanski, I. 2016: Liito-orava - biologia ja käyttäytyminen. - Metsäkustannus Oy, s. 94.

Tampereen kaupungin Oracle - sähköinen tietokanta.

Tampereen kaupunki, Kiinteistötoimi: Metsäkuviotietokanta. - TForest 6 43.0.4

Nauhatehtaan asemakaavamuutosalueen nro. 8585 vuonna 2017 selvitetty liito-oravatilanne.

Selitteet

- Kaavamuutosalue
- Liito-oravaselvitysalue
- Kasvistoselvitysalue

Selitteet

- Biotoopiltaan elinympäristöksi hyvin soveltuvaa aluetta
- Biotoopiltaan elinympäristöksi välttävästi soveltuvaa aluetta
- Jätöshavainto vuonna 2013
- Hyvä kulkuyhteys
- Heikko/ parannettava kulkuyhteys
- Kulkuyhteystarve
- Rambollin esittämä kulkuyhteys

